

Razgovor

NENAD IVIĆ

Nenad Ivić (r. 1956., Zagreb) redovni je profesor na Katedri za francusku književnost Filozofskog fakulteta u Zagrebu, društveni kritičar i esejist dugogodišnjeg angažmana u časopisima poput *Gordogana*, *Vijenca* i *Zareza*. Ivić se kao Fulbrightov stipendist usavršavao na University of California, Berkeley (Odjel za romanske jezike i književnost) te na Sveučilištu Princeton (Odjel za povijest), a kao pozvani istraživač boravio je na *Institut d'études classiques et médiévales* Univerziteta u Montréalu. Presjek objavljenih mu tekstova unazad tridesetak godina možemo čitati u knjizi *Napulj i druga imaginarna mjesta* (2009.), s naglaskom na promišljanju prošlosti i literature, književne teorije i njezinih velikana, ali i nekih naših suvremenih pisaca te intelektualne scene u Hrvatskoj. Prošlost, a kroz nju sadašnjost, za Ivića je inspirativna i u drugim djelima, poput *Domišljanje prošlosti. Kako je trinaestostoljetni splitski arhiđakon Toma napravio svoju Salonitansku historiju* (1992.) te *Textus. Istraživanja o Amijanu Marcelinu* (2002.).

Pro tempore: Mislite li da bi bilo potrebno analizirati političku opredijeljenost pojedinih protagonista povjesničara oko *Analā* kako bi se dobili detaljniji odgovori o njihovom odnosu prema politici?

Ivić: Analiza političke opredijeljenosti povjesničara, izvan ili ispod političkih etiketa, pouzdan je način određivanja njihovog odnosa prema politici. To je, međutim, samo jedan dio, naivniji, tzv. socijalnopovijesnog aspekta povijesti historiografije: analiza političkih opredjeljenja (ukratko

biografija) ne može biti, poput jedne niti, izvučena iz pletiva koje čine povijest institucija (navlastito znanstvenih, ali i ostalih), povijest znanosti, ideja, svakodnevice, političkog itd. te konačno, analize produkcije povjesničara kao produkcije tekstova (ispod uobičajenih etiketa o pristranosti ili ideologije znanstvene nepristranosti) koji odgovaraju nekom kontekstu, ali i proizvode vlastiti kontekst.

Pro tempore: Možemo li, prema Vama, uopće govoriti o nekom pravcu ili „školi“ *Analā*?

Ivić: O pravcu ili školi, u smislu sekte ili doktrine, kako se to govorilo u kasnoj antici, čini mi se da nema govora. Ali može se govoriti o dugotrajnom događaju, raspršenom u vremenu i prostoru, kojeg labavo ujedinjuje obnovljeni interes za prošlost u XX. stoljeću te stanovite institucije, među koje spada i časopis.

Pro tempore: U Hrvatskoj je šira kulturna, ali i stručna javnost upoznata s povjesničarima oko *Analā* uglavnom preko njihovih djela. Kako pak Vi kao stručnjak procjenjujete njihove članke u časopisu u odnosu na njihova (kapitalna) djela? Postoje li dublje razlike?

Ivić: Razlike između produkcije članaka i knjiga postoje, ali one nisu neuobičajene. Članci su katkad dijelovi knjiga, katkad samostalna usredotočena istraživanja, što sve pripada institucionalnom dispozitivu karijere povjesničara. Ipak ima jedna razlika: knjiga, za razliku od članka, mora biti dobro napisana, kao prava knjiga, i ta je specifičnost u velikoj mjeri odgovorna za uspjeh nekih povjesničara izvan užih, stručnih krugova. Nad francuskim povjesničarima lebdi sjena velikih pisaca povjesničara poput Micheleta i to zadaje tzv. nultu točku pisanja ili polazište.

Pro tempore: Kod kojih hrvatskih stvaratelja, dakle pisaca, povjesničara ili srodnih znanstvenika ste uočili pozitivne utjecaje *Analā*? Koje djelo hrvatske historiografije je prema Vama izravno povezano s „analističkim pristupima“?

Ivić: Hrvatski su povjesničari došli u kontakt s *Analima* na nekoliko načina: čitanjem djela, boravkom u institucijama, kontaktima s tzv. analistima ili onima koji su njihove ideje prenosili kao nastavnici. Negativan utjecaj je svakako jedan tip analističke retorike, koji nije podržan odgovarajućim istraživanjima i koji proizlazi potrebe za davanjem prikladnih znakova znanstvenosti. To se naročito dobro vidi u nekim tzv. sintezama hrvatske povijesti. Pozitivan utjecaj je najprije u širenju povijesnog i povijesnih problematizacija, npr. istraživanja o

svakodnevnom životu u gradovima poput Dubrovnika, da, naravno nepravdedno, spomenem samo jedno. Mislim da je vrlo teško odrediti jednoznačno što je pozitivno, a što je negativno bez potankih analiza tekstova povjesničara, načina na koji analistički tekstovi bivaju pročitani i nacijepljeni na lokalne problematike.

Pro tempore: Tko je, prema Vama, zaslužan za promociju prve generacije *analista*, dakle Blocha i Febvrea u Hrvatskoj? Mislite li da je djelo Luciena Febvrea pomalo izostavljeno ili nedovoljno zapaženo kod nas?

Ivić: Najzaslužniji su prevoditelji. Jedna je stvar kad se rasprava ili knjiga poput *Feudalnog društva* ponudi čitateljima, tj. svojoj neizvjesnoj sudbini, a druga kad se netko uspostavi kao privilegirani tumač ideja i izvor mudrosti, što je bilo moguće u šezdesetim godinama zbog slabih kontakata sa svijetom i relativno malog broja knjiga. Danas je takva pozicija teže održiva. A tko je prevodio Febvrea?

Pro tempore: Kako objašnjavate izrazito široku popularnost koju u Hrvatskoj intelektualnoj i kulturnoj javnosti uživa Jacques LeGoff, dok su imena poput Arièsa ili Le Roy Laduriea manje poznata. Ako je i riječ o tome da je Le Goff jednostavno među najprevodenijim analistima, govori li nam i taj podatak o nečemu?

Ivić: Le Goff uživa veću popularnost stoga što su kontakti s njime bili, iz najrazličitijih razloga koji spadaju u slučajnosti povijesti, najbrojniji. Stanoviti broj ljudi je proveo neko vrijeme kod njega. Ulogu naravno igra i Le Goffovo svjesno uobličavanje vlastite karijere kao *trendsettera*. Ali ima još nešto. Le Goffovo se pisanje mnogo lakše nudi retoričkoj adaptaciji od Le Roy Ladurieovog ili Arièsovog. Le Roy Ladurie je, književno govoreći, mnogo bolji stilist što ga čini manje prikladnim za adaptacije, ali i mnogo težim za prevodenje. Lakše je prevesti *Srednjovjekovni imaginarij* od recimo *Carnaval de Romans*.

Pro tempore: Mogu li se usporediti stručne recepcije djela povjesničara oko Analā u socijalističkoj Hrvatskoj (Jugoslaviji) i Hrvatskoj nakon 1990. godine?

Ivić: To da pitanja spominju samo Blocha i Febvrea te Le Goffa, Le Roy Ladurieja i Arièsa, već nešto govori o recepciji, čak i o stručnoj recepciji. Ne mislim da će se 1990. pokazati kao neki značajniji epistemološki rez u povijesti hrvatske historiografije, pa tako ni u recepciji tzv. *Analā*. Potrebno je naravno napraviti potanka empirijska istraživanja, testirati odjeke političke retorike. Jedna stvar predstavlja konstantu u hrvatskoj recepciji tzv. *Analā*, tj. upravo u recepciji *Analā* kao recepciji knjiga: hrvatski povjesničari su od analista naučili mnoge lijepe stvari, ali nisu od njih naučili lijepo pisati. Istina, hrvatska historiografska tradicija nema Micheleta, ali to nije nikakva isprika.

Pro Tempore

Pro Tempore

ČASOPIS STUDENATA POVIJESTI BROJ 8/9, 2010.-2011.

Pro Tempore

Časopis studenata povijesti
godina VII, broj 8-9, 2010-2011.

Glavni i odgovorni urednik
Filip Šimetin Šegvić

Počasni urednik
André Burguière

Uredništvo
Tomislav Brandolica, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Filip Šimetin Šegvić,
Nikolina Šimetin Šegvić, Stefan
Treskanica

Urednici pripravnici
Marta Fiolić, Kristina Frančina, Sanda
Vučićić

Redakcija
Tomislav Brandolica, Marta Fiolić,
Kristina Frančina, Marko Lovrić,
Andreja Piršić, Nikolina Šimetin Šegvić,
Filip Šimetin Šegvić, Stefan Treskanica,
Sanda Vučićić

Tajnica uredništva
Martina Borovčak

Recenzenti
dr. sc. Damir Agičić
dr. sc. Ivo Banac
dr. sc. Zrinka Blažević
dr. sc. Ivan Botica
Miodrag Gladović, d.i.e.
dr. sc. Borislav Grgin
dr. sc. Mirjana Gross
dr. sc. Željko Holjevac
dr. sc. Nenad Ivić
Branimir Janković, prof.
dr. sc. Bruna Kuntić-Makvić
mr. sc. Hrvoje Klasić
dr. sc. Isao Koshimura
dr. sc. Mirjana Matijević Sokol
dr. sc. Hrvoje Petrić
dr. sc. Radivoj Radić
Danijel Rafaelić, prof.
dr. sc. Drago Roksandić
dr. sc. Relja Seferović
dr. sc. Boris Senker
Marina Šegvić, prof.
dr. sc. Božena Vranješ-Šoljan

Lektura i korektura
Marta Fiolić
Ana Jambrišak
Vedrana Janković
Nikolina Kos
Marko Pojatina
Tihomir Varjačić
Tajana Vlaisavljević

Dizajn i priprema za tisak
Tomislav Vlainić
Lada Vlainić

Prijevodni s engleskog jezika
Tomislav Brandolica
Jelena Krilanović
Tina Kužić, prof.
Marko Lovrić
Marija Marčetić
Judita Mustapić
Andrea Pečnik
Marko Pojatina
Prijevodi s njemačkog jezika
Sara Katanec
Mirela Landsman Vinković
Azra Plićanić Mesić, prof.
Filip Šimetin Šegvić
Prijevodi s francuskog jezika
Marta Fiolić
Tea Šimičić
Marina Šegvić, prof.
Mihaela Vekarić
Prijevodi sa slovenskog i srpskog jezika
Krešimir Matešić
Prijevodi s talijanskog jezika
Marina Šegvić, prof.

Izdavač
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb

Tisak
ZT ZAGRAF

Naklada
Tiskano u 300 primjeraka

ISSN: 1334-8302

Tvrđnje i mišljenja u objavljenim
radovima izražavaju isključivo stavove
autora i ne predstavljaju nužno stavove
i mišljenja uredništva i izdavača.

Izdavanje ovog časopisa financijski su
omogućili:
Odsjek za povijest Filozofskog fakulteta
Sveučilišta u Zagrebu,
DTM GRUPA d.o.o.,
NARCOR d.o.o.,
TRANSPORTI KRAJAN d.o.o.,
HEMA d.o.o.,
KEMOKOP d.o.o.,
EUROGRAF d.o.o.,
Privatne donacije: S. S., M. F., prof.
dr. Drago Roksandić, Marko Lovrić,
Filip Šimetin Šegvić, Nikolina Šimetin
Šegvić, Tomislav Brandolica.

Redakcija časopisa Pro tempore svim
se donatorima iskreno zahvaljuje na
financijskoj podršci!
Redakcija se također posebno
zahvaljuje gospodinu Zlatku Ožboltu,
dia na trudu i pomoći. Zahvaljujući
njemu, put do izdavanja ovog broja
bio je mnogo lakši. Gospodinu Zoranu
Ivankoviću isto tako dugujemo veliku
zahvalu što nam je izašao u susret
prilikom tiskanja časopisa.

Časopis se ne naplaćuje.

Adresa uredništva:
Klub studenata povijesti - ISHA
Zagreb
(za: Redakcija Pro tempore),
Filozofski fakultet
Sveučilišta u Zagrebu,
Ivana Lučića 3, 10000 Zagreb

E-mail:
pt.redakcija@gmail.com
phillip.simetinsegvic@gmail.com